

حرف شناسی و نشانه شناسی قرآن کریم

(آموزش روخوانی و روانخوانی قرآن کریم)

سطح ۱

سید محمد صادق قادی

سرشناسه:	قادری اراثی، سید محمد صادق، ۱۳۶۳
عنوان و نام پدیدآور:	حرف شناسی و نشانه شناسی قرآن کریم / سید محمد صادق قادری
مشخصات نشر:	تهران، انتشارات دانشگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری:	۹۶ صفحه
شابک:	۳-۷-۹۷۷۵۶-۶۰۰-۹۷۸-۱۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
موضوع:	قرآن -- قرائت -- راهنمای آموزشی
موضوع:	Qur'an -- Readings -- Study and teaching
موضوع:	قرآن -- تجوید -- راهنمای آموزشی
موضوع:	Qur'an -- Recitation -- Study and teaching
شناسه افزوده:	نشانه شناسی، پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)
رده بندی کنگره:	۱۱۶۶ ج ۵ / BP۷۴
رده بندی دیویی:	۲۵۰ / ۱۵۱۰۷
شماره کتابشناسی ملی:	۴۷۴۵۸۵۲

عنوان : حرف شناسی و نشانه شناسی قرآن کریم

نویسنده: سید محمد صادق قادری

طراح جلد و صفحه آرا: احمد براری گیل آبادی

شابک: ۳-۷-۹۷۷۵۶-۶۰۰-۹۷۸-۱۰۰۰۰۰

شمارندگان: ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

ناشر: انتشارات دانشگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)

چاپ اول: ۱۳۹۶

امور فنی و چاپ: چاپ و صحافی دانشگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)

دفتر فنی و توزیع: دانشگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص) - واحد انتشارات

کلیه حقوق چاپ و نشر برای انتشارات دانشگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص) محفوظ می باشد.

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه
۱۷.....	درس اول: آداب قرائت
۱۷.....	اهداف
۱۷.....	درآمد
۱۷.....	آداب تلاوت قرآن
۲۱.....	امام حمادی رحمته الله و تلاوت قرآن
۲۳.....	پرسش و تمرین
۲۵.....	درس دوم: مراحل آشنایی با قرآن
۲۵.....	اهداف
۲۵.....	مراحل آشنایی با قرآن
۲۵.....	نکات برجسته روخوانی
۲۶.....	حرف شناسی
۲۶.....	الفبای عربی
۲۶.....	تعداد حروف عربی:
۲۸.....	اشکال حروف
۲۸.....	اسامی حروف
۲۹.....	حروف مقطعه
۳۱.....	پرسش و تمرین
۳۳.....	درس سوم: حروف شمسی و قمری
۳۳.....	اهداف

۳۳	درآمد
۳۳	حروف شمسی
۳۵	حروف قمری
۳۷	پرسش و تمرین
۳۸	درس چهارم: حروف ناخوانا
۳۸	اهداف
۳۸	درآمد
۳۸	حروف ناخوانا
۴۲	پرسش و تمرین
۴۳	درس پنجم: حروف نانویسا
۴۳	اهداف
۴۳	درآمد
۴۳	واو، الف و یاء کوچک (نانویسا)
۴۳	اشباع هاء ضمیر
۴۴	کیفیت خواندن هاء ضمیر
۴۴	موارد اشباع هاء ضمیر
۴۵	موارد عدم اشباع هاء ضمیر
۴۶	پرسش و تمرین
۴۷	درس ششم: اشباع ۲
۴۷	اهداف
۴۷	درآمد
۴۷	موارد استثناء (هاء)

۴۹.....	پرسش و تمرین
۵۰.....	درس هفتم: نشانه شناسی
۵۰.....	اهداف
۵۰.....	درآمد
۵۱.....	حرکت شناسی
۵۱.....	حرکات کوتاه
۵۱.....	صداها و کشیده
۵۳.....	پرسش و تمرین
۵۴.....	درس هشتم: علائق شناسی
۵۴.....	اهداف
۵۴.....	درآمد
۵۴.....	سکون (ْ)
۵۵.....	تشدید (̣)
۵۵.....	تنوین (َ , ُ , ِ)
۵۶.....	مد (̣̣)
۵۸.....	پرسش و تمرین
۵۹.....	درس نهم: همزه قطع و وصل
۵۹.....	اهداف
۵۹.....	درآمد
۵۹.....	همزه وصل
۵۹.....	همزه قطع
۶۰.....	همزه وصل

۶۱.....	التقاء ساکنین
۶۳.....	پرسش و تمرین
۶۵.....	درس دهم: قطع و سکت
۶۵.....	اهداف
۶۵.....	درآمد
۶۶.....	قطع
۶۶.....	سکت
۶۷.....	انواع سکت
۶۷.....	سکت واجب
۶۹.....	سکت جایز
۶۹.....	هاء سکت
۷۰.....	(هاء ذاتی ، هاء اصلی ، هاء جوهری)
۷۰.....	هاء سکت
۷۱.....	هاء ضمیر
۷۳.....	پرسش و تمرین
۷۵.....	درس یازدهم: وقف
۷۵.....	اهداف
۷۵.....	درآمد
۷۵.....	معنای وقف
۷۶.....	انواع وقف
۷۷.....	انواع وقف اختیاری
۷۷.....	وقف تام

۷۸	وقف کافی
۷۹	وجه تسمیه
۷۹	وقف حسن
۸۰	وقف قبیح
۸۱	رابطه میان دو عبارت
۸۳	پرسش و تمرین
۸۵	درس دوازدهم: وقف ۲
۸۵	اهداف
۸۵	درآمد
۸۵	طرق وقف بر روی کدات
۸۵	وقف بدون تغییر
۸۶	وقف براسکان
۸۸	وقف بر ابدال
۸۸	موارد وقف ابدال
۸۹	علائم وقف
۹۰	وقف معانقه
۹۱	پرسش و تمرین
۹۲	نکاتی درباره علائم و نشانه ها
۹۷	کتابنامه

مقدمه

قرآن کریم در برگیرنده عالی ترین معارف الهی در زمینه شناخت خداوند متعال، اسما و صفات الهی، اسرار توحید، ویژگیهای سفیران و پیامبران الهی، اسرار جهان غیب، سنتهای حاکم بر جامعه های بشری، شناخت انسان و فرجام کار او، اخبار غیبی مربوط به گذشتگان و آیندگان است و همچنین حاوی نظام های اجتماعی، حقوقی، اقتصادی و سیاسی است که بشر برای سعادت و خوشبختی جاودانه خود به آن نیاز دارد.

قرآن کریم نشانگر هی است که پیمودن آن انسان را از یوغ بردگی ستمگران نجات می دهد و از اسارت در زنجیر جهل، خرافه و هلاکای شیطانی می رهاند و او را در مسیر سلامت قلب، پاکی ظاهر و باطن و پیشرفت معنوی، انسانی و معنوی قرار می دهد.

قرآن حاوی معیارهای جاودانه برای شناخت حق از باطل و سره از ناسره است. با شناخت این ویژگیها و خصوصیات است که درک عظمت و رفعت ذاتی قرآن کریم روشن می شود. علاوه بر همه این ویژگیها، اتصال قرآن به معدن عظمت الهی، عظمت و رفعتی فراتر از اندیشه های عادی به آن بخشیده، و این کتاب را دارای برکات و آثار خاصی در جسم و روح انسان. بلکه در تمام جهان هستی. قرار داده است.

عظمت قرآن در لسان پیامبر ﷺ و ائمه اطهار (علیهم السلام) بسیار درخشان می باشد از جمله:

قال رسول الله ﷺ:

(إِذَا التَّبَسَّتْ عَلَيْكُمُ الْفِتْنُ، كَقِطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ.)

هنگامی که فتنه ها، هم چون پاره های شب تاریک، شما را در خود پیچید، بر شماست که به قرآن تمسک جویند.^۱

قال علی علیه السلام:

(ما جالس هذا القرآن أحدًا إلا قام عنه زيادة أو نقصان؛ زيادة في هدى أو نقصان من عمى)
هیچ کس با این قرآن همنشین نشد، مگر آن که چون از نزد آن برخواست با فزونی و کاستی همراه بود؛ فزونی در هدایت، و کاستی از کوردلی.^۲
قال الرضا علیه السلام:

لا تطلبوا الهدى في غير القرآن فتضلوا.

هدایت را جز از قرآن مجویید که گمراه خواهید شد.^۳

یکی از مواردی که در خصوص قرآن در سلسله ارزشمند این انوار الهی به آن تاکید شده است قرائت قرآن می باشد؛

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «بدون شك این دل ها رخا می کنند؛ هم چنان که آهن زنگ می زند. عرض شد: صیقل آن به چیست؟ فرمود: قرائت قرآن.^۴

در جایی دیگر می فرمایند: بهترین عبادت امت من، تلاوت قرآن است.^۵

تلاوت قرآن آنقدر مهم است که خود حضرت مامور به تلاوت قرآن است

«و ان اتلوا القرآن»^۶

۱. اصول کافی، ج ۲، ص ۴۵۹

۲. نهج البلاغه، خطبه ۱۷۶

۳. امالی صدوق، ۲۳۸

۴. کنز العمال، ج ۱، ص ۵۴۵

۵. وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۶۸

۶. نمل: ۹۲

قطعا یکی از اموری که در خصوص تلاوت قرآن مهم و حائز اهمیت می باشد درست خوانی و به بیان دیگر روخوانی و روان خوانی قرآن می باشد، مطلبی که بسیاری از علاقه مندان به قرآن با آن روبرو و دچار مشکل می باشند.

لذا بر آن شدیم تا گامی مؤثر در این خصوص برداریم. مجموعه حاضر، در برگیرنده تحقیقات و پژوهش هایی می باشد که در نتیجه تدریس در کلاسهای قرآن و با توجه به کمبود های موجود در کتب تدریس قرآن و بنا به درخواست گروه معارف دانشگاه خاتم الانبیاء علیهم السلام به رشته تحریر درآمده است.

نکاتی در خصوص کتاب حاضر

- ۱) این کتاب برای یک سال تحصیلی و در دوازده درس تنظیم شده است. استادان می توانند به تناسب سطح علمی دانش پژوه، بعضی از درس ها را در چند جلسه تدریس نمایند.
- ۲) لازم به ذکر است یکی از مشکلات اساسی دانش پژوهان، عدم تمرین کافی می باشد، لذا به مسئولان آموزش و مدرسان توصیه می گردد همراه با هر جلسه تدریس شفاهی مطالب مذکور، یک جلسه نیز، فقط و فقط به تمرین عملی درس پرداخته شود.
- ۳) موضوعات و سرفصل های درس در حوزه روخوانی و روخوانی قرآن و در دو بخش حرف شناسی و نشانه شناسی، تنظیم شده که اینگونه پرداخت به موضوع، ابتکاری و جدید می باشد.

۴) در ابتدای هر درس اهداف مد نظر مطرح شده است.

۵) سعی شده است در هر درس به نکات برجسته و مهم پرداخته شود و از اطناب ممل جلوگیری گردد.

۶) در انتهای هر درس پرسش ها و تمرین های مطرح شده، که از اساتید انتظار می باشد با جدیت به این بخش بپردازند که در فرآیند یادگیری، تمرین و ممارست، نقش حائز اهمیتیتی دارد. به اساتید محترم پیشنهاد می گردد در آغاز هر جلسه، تمرینهای مربوط به درس گذشته را حل نمایند.

۷) پیشنهاد می گردد در فرآیند تدریس، از شیوه شنیداری نیز استفاده گردد؛ لذا حضور در لابراتورهای آوازی و شنیدن صوت اساتید مبرز (حتی الامکان شروع از سوره های آسان همراه با تکرار) بسیار موثر می باشد.

۸) حضور در مجامع قرآن و کلاسهای اساتید مجرب نیز نقش بسزایی در ترغیب به یادگیری قرآن در دانش پژوهان دارد.

۹) در مجامعی که دانش پژوه، رکن بیستری در اختیار هستند و به نوعی محیط خوابگاهی می باشد، گروه بندی فراگیران جهت «تلاش و تدریس» پیشنهاد می گردد.

امید است این اثر ناچیز مورد قبول درگاه ایزد منان قرار گرفته و در دنیا و عقبی از ثقل اکبر و اصغر جدا نشده و مشمول دعای خیر حضرت بقیة الله العظمی شویم.

از همه کسانی که با پیشنهادات خود این حقیر را در بهتر شدن این نریاری می نمایند تشکر و سپاس دارم.

سید محمد صادق قادری ۹۵/۱۱/۱۵ ۵ جمادی الاولی ۱۴۱۷

همزمان با سالروز ولادت عقيله بنی هاشم حضرت زینب کبری سلام الله علیها